I NKRS 76/23

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak

w sprawie z odwołania G. W.
odwołanie od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z dnia 8 września 2023 r. w przedmiocie nieprzedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie,
z udziałem B. G.
ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2023 r. poz. 502,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 29 sierpnia 2024 r.,

zawiesza postępowanie w sprawie z uwagi na konieczność przeprowadzenia zmian legislacyjnych usuwających wady procesowe określone w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielka Izba) z 21 grudnia 2023 r., C-718 oraz w wyroku pilotażowym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 listopada 2023 r. Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21) w terminie tam zakreślonym (art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. per analogiam).

UZASADNIENIE

1. Ustawa o Sądzie Najwyższym przewiduje, że do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego należą m.in. rozpoznawanie odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa (dalej KRS) (art. 26 § 1 pkt 3 u SN).

Podczas rozpoznawania jednego z odwołań od uchwały KRS (I NKRS 76/21) Sąd Najwyższy skierował do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytanie prejudycjalne.

2. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 21 grudnia 2023 r., C-718/21 stwierdził, że skład trzech sędziów Sądu Najwyższego, orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, powołanych do tego Sądu 10 października 2018 r. przez Prezydenta RP na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr 331/2018 z 28 sierpnia 2018 r., nie ma statusu niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 akapit drugi Karty Praw Podstawowych, a w konsekwencji nie stanowi „sądu" w rozumieniu art. 267 TFUE (pkt 77-78) i nie może prowadzić dialogu sądowego z Trybunałem. Uzasadniając to stanowisko Trybunał wskazał na:

1) brak wystarczających gwarancji niezawisłości Krajowej Rady Sądownictwa, przedstawiającej Prezydentowi RP kandydatów do powołania na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego, nawiązując w tym kontekście do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19 (pkt 47-49, 63-64);

2) powierzenie Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych rozpoznawania spraw „szczególnie wrażliwych" (pkt 66);

3) brak skutecznych środków prawnych pozwalających na zakwestionowanie uchwały KRS (pkt 67-69);

4) wstrzymanie wykonania uchwały KRS nr 331/2018 postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 27 września 2018 r. (pkt 50-51, 70-73);

5) przyjęcie ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych, która weszła w życie 23 maja 2019 r. w celu uniemożliwienia przeprowadzenia jakiejkolwiek kontroli sądowej powołań dokonywanych na podstawie uchwał KRS obejmujących wnioski o powołanie sędziów Sądu Najwyższego (pkt 74-75);

6) uchylenie uchwały KRS nr 331/2018 wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 września 2021 r. (pkt 54, 76).

3. Zbliżone zastrzeżenia sfomułował Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku pilotażowym z 23 listopada 2023 r. Wałęsa przeciwko Polsce, skarga nr 50849/21.

W wyroku tym zwrócono uwagę na potrzebę przeprowadzenia zmian normatywnych, które usuną dostrzeżone wady procesowe prowadzące do naruszenia art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. W kwestii wadliwej procedury powoływania sędziów Trybunał w pełni podzielił i poparł wskazania dotyczące środków ogólnych przekazane państwu przez Komitet Ministrów, który wezwał Polskę m.in. do szybkiego opracowania środków mających na celu: (i) przywrócenie niezależności KRS poprzez wprowadzenie przepisów gwarantujących polskiemu sądownictwu prawo wyboru sędziów-członków KRS; (ii) uregulowanie statusu wszystkich sędziów powołanych w wadliwej procedurze z udziałem KRS w składzie określonym w ustawie nowelizującej z 2017 r., a także decyzji podjętych z ich udziałem; oraz (iii) zapewnienie skutecznej kontroli sądowej uchwał KRS w sprawie powołania sędziów przedstawianych prezydentowi RP, w tym do Sądu Najwyższego.

W części dotyczącej funkcjonowania Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego Trybunał zauważył, że składa się ona wyłącznie z sędziów powołanych w drodze wadliwej procedury. W związku z tym państwo powinno podjąć odpowiednie kroki legislacyjne, aby zapewnić spełnianie przez ten organ wymogów „niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” zgodnie z orzecznictwem Trybunału. Europejski Trybunał Praw Człowieka zobowiązał Państwo Polskie do przeprowadzenia stosownych zmiany legislacyjnych w terminie 12 miesięcy.

4. W Rzeczypospolitej Polskiej sędziowie podlegają Konstytucji i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Sąd Najwyższy nie ma możliwości usunięcia wad procesowych, które prowadzą do naruszenia Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i europejskiego prawa traktatowego (art. 267 TFUE), bowiem mają one charakter ogólny i wiążą się z procedurą nominowania sędziów. To rolą ustawodawcy jest przeprowadzenie takich zmian legislacyjnych, by do naruszenia prawa europejskiego oraz EKPCz nie dochodziło.

5. W konsekwencji Sąd Najwyższy w niniejszym składzie uznał, że należy powstrzymać się z merytorycznym rozpoznaniem sprawy i zawiesić postępowanie.

[SOP]

R.G.